

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain muuttamisesta. Lakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuten alkoholijuomien toimitus. Ehdotuksen mukaan muutokset toteutettaisiin ikärajavaivonta turvaten.

Lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevat säännökset. Esityksellä selkeytettäisiin vallitseva epäselvä tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla olisi oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia ulkomaisilta toimijoilta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti myös poistettavaksi suomalaisten toimijoiden toiseen Euroopan talousalueen valtioon suuntautuvan ja siellä olevalle yleisölle kohdistetun alkoholijuomien markkinoinnin rajoitukset EU-oikeuden rajoissa.

Tausta

Valmisteltu esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Hallitusohjelmassa on sovittu useista alkoholikauppaa koskevista markkinoiden avaamiseen ja kilpailun lisäämiseen liittyvistä lainsäädäntömuutoksista.

Esitys pohjautuu pitkälti hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta HE 173/2024 vp, joka annettiin eduskunnalle 10.10.2024. Mainitussa esityksessä ehdotettiin alkoholijuomien toimittamisen mahdollistamista kotimaan vähittäismyyntistä ja alkoholiyhtiöstä, mutta esityksellä ei olisi selkeytetty alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevaa sääntelyä. Mainittu esitys ilmoitettiin Euroopan komissiolle 18.9.2024 direktiivin 2015/1535 mukaisesti. Euroopan komissio antoi 17.12.2024 yksityiskohtaisen lausunnon hallituksen esityksestä. Komission mukaan kyseinen hallituksen esitys vaikuttaisi olevan ulkomaisia toimijoita syrjivä ja siten EU:n sisämarkkinasääntöjen vastainen, kun alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevia säännöksiä ei

selvennettäisi, vaikka samaan aikaan kotimaisille toimijoille sallittaisiin alkoholijuomien toimittaminen.

Komission yksityiskohtaisen lausunnon perusteella hallituksen esityksen valmistelu aloitettiin uudestaan alkuvuodesta 2025 siten, että siihen sisällytettiin kotimaan toimituksen lisäksi sekä rajat ylittävää etämyyntiä että markkinointia koskevat säännökset. Alkoholien toimittamista koskevat säännökset ovat pysyneet pitkälti samoina, mutta joitakin muutoksia on tehty alkuperäiseen hallituksen esitykseen verrattuna. Esityksessä on huomioitu talousvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan antamat lausunnot aikaisemmasta hallituksen esityksestä.

Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti, että Alkolle ja vähittäismyyntiluvallisille toimijoille mahdollistettaisiin alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuitenkin ikärajavaltvontaa turvaten. Esityksen tavoitteena on luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle sekä suomalaisten vapauden lisääntymiselle.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti selkiytettäväksi vallitseva epäselvä tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla on oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. Alkoholilain rajat ylittävän etämyynnin sääntely ulotettaisiin koskemaan myös toisia ETA-maita ja kolmansia maita silloin, kun myyjä tai joku tämän puolesta suoraan tai välillisesti lähettää tai kuljettaa tuotteet Suomeen. Esityksellä parannettaisiin suomalaisten kuluttajien ostomahdollisuuksia ja valinnanvapautta sekä edistettäisiin tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU:n sisämarkkinoilla. Lisäksi esityksellä parannettaisiin kansalaisten ja yritysten oikeusturvaa sekä helpotettaisiin alkoholilain noudattamista valvovien viranomaisten tulkintaa.

Esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti myös poistettavaksi suomalaisten toimijoiden toiseen Euroopan talousalueen valtioon suuntautuvan ja siellä olevalle yleisölle kohdistetun alkoholijuomien markkinoinnin rajoitukset EU-oikeuden rajoissa. Näin ollen esityksellä parannettaisiin Suomeen sijoittautuneiden alkoholielinkeinon toimijoiden kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia Euroopan unionin sisämarkkinoilla mahdollistamalla väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään jättämään lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat antaa lausuntonsa. Koska esitys perustuu pitkälti hallituksen esitykseen HE 173/2024 vp, **lausunnoissa pyydetään ottamaan kantaa erityisesti muutettuihin ja uusiin kohtiin.**

Muilta osin lausunnoissa voidaan viitata aiemmasta hallituksen esityksen luonnoksesta mahdollisesti annettuihin lausuntoihin.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet - >Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia, ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä ja hankkeen sivuilla Hankeikkuna-palvelussa. Yksityishenkilöiden lausuntoja ei kuitenkaan automaattisesti julkaista Hankeikkuna-palvelussa. Jos yksityishenkilö haluaa, että hänen lausuntonsa julkaistaan myös Hankeikkunassa, hänen tulee lähettää tästä pyyntö osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi ja mainita pyynnössä hankkeen tunniste VN/1531/2024.

Hallituksen esitystä koskevat asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM004:00/2024>. Hallituksen esitykseen on yhdistetty seuraavat hankkeet: <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM101:00/2023> ja <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM100:00/2024>.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan **viimeistään 31.7.2025**. Lausuntoaika on tavanomaista lyhyempi, sillä esitys pohjautuu pitkälti eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 173/2024 vp. Kotimaan toimitusta koskevat ehdotetut säännösmuutokset ovat olleet suurelta osin lausuttavana kyseisen hallituksen esityksen luonnoksessa (lausuntopyyntö VN/33074/2023).

Valmistelijat

Erityisasiantuntija Saara Karttunen
Suunnittelija Tuomas Pulkkinen

sähköposti: etunimi.sukunimi@gov.fi

Liitteet:

[Luonnos - HE laiksi alkoholilain muuttamisesta.pdf](#)

[Utkast - Propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslag.pdf](#)

Jakelu:

Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Ahvenanmaan valtionvirasto

Alko Oy
Barnavårdsföreningen rf
DB Schenker
Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Ensi- ja turvakotien liitto
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ESLU ry
Foodora
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Helsingin kaupunki
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Kuntaliitto ry
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin aluehallintovirasto
Lapin hyvinvointialueen kirjaamo
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun Keskusliitto ry
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Marketing Finland
Matkahuolto
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Medialiitto
Oikeusministeriö
Olutliitto ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Poliisihallitus
Posti
Postnord
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päivittäistavarakauppa ry
Raittiuden ystävät ry
Ruokavirasto
Satakunnan hyvinvointialue
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ry
Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry
Suomen ASH ry
Suomen Bensinikauppioiden ja Liikennepalvelualojen Liitto ry
Suomen Elintarviketööläisten Liitto SEL
Suomen Lääkäriliitto ry
Suomen Mielenterveysseura
Suomen Pienpanimoliitto ry
Suomen Päihderiippuvaiset ry
Suomen Syöpäyhdistys
Suomen Tislaamoliitto
Suomen Vanhempainliitto ry
Suomen Viiniyrittäjät ry
Suomen Yrittäjät ry
Tasa-arvovaltuutettu
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Tulli
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Valtiovarainministeriö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Verohallinto
Wolt

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Puumalainen Taneli
Sosiaali- ja terveysministeriö

Karttunen Saara
Sosiaali- ja terveysministeriö